

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 5. 2014, č. j. 31 Af 52/2013 – 81,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením ze dne 19. 5. 2014, č. j. 31 Af 52/2013 – 81, zastavil Krajský soud v Hradci Králové z důvodu nezaplacení soudních poplatků řízení o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 16. 5. 2013, č. j. 13516/13/5000-14501-711232, č. j. 13517/13/5000-14501-711232, č. j. 13518/13/5000-14501-711232 a č. j. 13519/13/5000-14501-711232.

Žalobkyně (stěžovatelka) podala proti uvedenému usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž uvedla, že ji podává z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s. Namítá, že v odůvodnění usnesení krajského soudu jsou uvedeny pouze obecné deklarace, aniž by se soud vůbec zabýval skutečným skutkovým a právním stavem této

věci. Stěžovatelka má za to, že žaloba byla podána řádně, důvodně a včas. Osvobození od poplatků a ustanovení zástupce je v jejím případě důvodné a prokázané, ale soudem řádně nevyřízené. Soudy jsou povinny k tomu, aby poskytovaly ochranu právům, musí proto upřednostňovat snahu o věcné hodnocení problému po právní a faktické stránce, aby bylo ochráně práv učiněno zadost, což bylo stěžovatelce upřeno. Současně s podáním kasační stížnosti stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek podle § 107 odst. 1 s. ř. s. Zároveň také požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se zcela ztotožňuje se závěry uvedenými v odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti a rovněž i zamítnutí návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

S ohledem na to, že stěžovatelka požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, vyzval ji Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 23. 6. 2014, č. j. 5 Afs 105/2014 – 7, aby za účelem posouzení tohoto návrhu ve lhůtě deseti dnů předložila soudu vyplněný formulář prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Podáním ze dne 7. 7. 2014 požádala stěžovatelka o prodloužení této lhůty, čemuž Nejvyšší správní soud vyhověl, a vyzval ji přípisem ze dne 11. 7. 2014, č. j. 5 Afs 105/2014 – 18, aby prohlášení předložila ve lhůtě tří dnů od doručení přípisu. Tato výzva byla stěžovatelce doručena dne 15. 7. 2014, lhůta k předložení prohlášení tak uplynula dne 18. 7. 2014. Stěžovatelka však do tohoto dne ani později prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech nepředložila.

Nejvyšší správní soud nejprve uvážil o stěžovatelčině žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Předně je třeba poukázat na ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., podle něhož v řízení o kasační stížnosti *„stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie“*. Ačkoliv povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem je obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, podle konstantní judikatury zdejšího soudu není v určitých případech nutno trvat na podmínce tohoto zastoupení ani na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. To se týká řízení o kasačních stížnostech proti usnesením krajského soudu ve věcech návrhů na osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta, tak i řízení o kasačních stížnostech proti usnesením krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku po té, kdy stěžovatel nebyl krajským soudem od placení soudních poplatků osvobozen ani mu nebyl ustanoven zástupcem advokát. Tak například v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem“*. V rozsudku ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 – 77, www.nssoud.cz, pak Nejvyšší správní soud vyslovil stanovisko, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského, resp. krajského soudu, o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení*

pokračování

řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení. Tato okolnost proto sama o sobě nemůže bránit projednání věci a vydání meritorního rozhodnutí“.

Uvedené závěry se vztahují i na nyní projednávanou věc. Nejvyšší správní soud proto v nynějším případě netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, a z tohoto důvodu také nerozhodoval o žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Pokud jde o návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, konstatuje soud, že stěžovatelka i přes opakovanou výzvu soudu nepředložila soudu prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech a tedy nedoložila, že nemá dostatečné prostředky, což je jednou z podmínek k osvobození od soudních poplatků, resp. ustanovení zástupce (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.). Důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků nese účastník, který o ustanovení zástupce žádá. Bylo tedy na stěžovatelce, aby řádně doložila splnění předpokladů pro ustanovení zástupce z řad advokátů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 – 54, publikovaný pod č. 311/2004 Sb. NSS). Navíc v daném případě není splněna ani podmínka nezbytné potřeby zastoupení k ochraně práv stěžovatelky (§ 35 odst. 8 věta první s. ř. s.), neboť se jedná o řízení o kasační stížnosti proti usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku a v takovém případě není, jak již bylo uvedeno, třeba trvat na zastoupení advokátem. Nejvyšší správní soud proto návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), přičemž s ohledem na danou procesní situaci není nutné, jak již bylo vysvětleno, aby byla v řízení o dané kasační stížnosti zastoupena advokátem podle § 105 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V daném případě stěžovatelka napadá kasační stížností usnesení krajského soudu o zastavení řízení. Stěžovatelka sice uvedla, že kasační stížnost podává ze všech důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., tímto formálním podřazením uplatněných námitek pod přípustné důvody kasační stížnosti však Nejvyšší správní soud není vázán. V daném případě z povahy věci připadá v úvahu pouze důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o zastavení řízení. Rozsah přezkumu rozhodnutí soudu je vymezen povahou a obsahem přezkoumávaného rozhodnutí. Jestliže krajský soud řízení zastavil a věc samu neposuzoval, může Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti zkoumat pouze to, zda byly splněny zákonem stanovené důvody pro zastavení řízení. Jeho úkolem však není přímo přezkoumávat rozhodnutí správního orgánu a nemůže se tedy zabývat přezkumem zákonnosti žalobou napadených správních rozhodnutí (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005,

č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č. j. 3 Azs 43/2003 - 48, www.nssoud.cz).

Stěžovatelka vymezila důvody kasační stížnosti velmi obecně, v podstatě se omezila pouze na nesouhlas se zastavením řízení a na tvrzení, že *„její osvobození od soudních poplatků a ustanovení jí právního zástupce soudem bylo a je objektivně důvodné a řádně a včas řádně soudu prokázané, ale soudem řádně nevyřízené“*. Přezkum důvodnosti takto formulované námitky tak nutně zůstává jen ve zcela obecné rovině, neboť čím je kasační námitka obecnější, tím obecněji k ní může soud přistoupit a posuzovat ji. Není úlohou Nejvyššího správního soudu, aby vyjma důvodů, k nimž musí přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), za stěžovatelku spekulativně domýšlel argumenty či vybíral skutečnosti, které kasační stížnost podporují (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, publikované pod č. 2162/2011 Sb. NSS).

Z obsahu spisu krajského soudu vyplývá, že krajský soud usnesením ze dne 4. 10. 2013, č. j. 31 Af 52/2013 - 24, vyzval stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby proti uvedeným rozhodnutím žalovaného ve výši 4 x 3000 Kč, tj. celkem 12 000 Kč, a za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1000 Kč. Stěžovatelka na tuto výzvu reagovala podáním ze dne 4. 11. 2013, v němž požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Krajský soud poté usnesením ze dne 13. 2. 2014, č. j. 31 Af 52/2013 - 58, nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a zamítl její návrh na ustanovení zástupce. Stěžovatelka podala proti tomuto usnesení kasační stížnost, kterou však Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 1. 4. 2014, č. j. 2 As 50/2014 - 19, odmítl pro opožděnost. Následně vyzval krajský soud stěžovatelku znovu usnesením ze dne 24. 4. 2014, č. j. 31 Af 52/2013 - 77, k zaplacení soudních poplatků, a to do pěti dnů od doručení usnesení. Toto usnesení bylo doručeno stěžovateli dne 9. 5. 2014. Lhůta k zaplacení soudních poplatků uplynula dne 14. 5. 2014, stěžovatelka však soudní poplatky ve stanovené lhůtě ani později neuhradila.

Podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) platí, že nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka soudní poplatky nezaplatila, postupoval krajský soud zcela správně, když podle § 9 odst. 1 *in fine* zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. řízení o žalobě zastavil.

Krajský soud se v odůvodnění řádně vypořádal i se skutečností, že stěžovatelka podáním ze dne 12. 5. 2014, doručeným krajskému soudu dne 14. 5. 2014, opětovně bez bližšího odůvodnění požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a vznesla znovu též námitku podjatosti soudců krajského soudu.

Pokud jde o opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, stěžovatelka neuvedla ani nedoložila krajskému soudu skutečnosti, které by vedly

pokračování

k závěru, že od její předchozí žádosti, která byla zamítnuta, došlo ke změně okolností, které by mohly vést k odlišnému posouzení těchto návrhů. Lze proto odkázat na závěry, které Nejvyšší správní soud vyslovil např. v rozsudku ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 - 150, www.nssoud.cz, v němž uvedl, že, „*jestliže navrhovatel znovu požádá o ustanovení zástupce poté, co již bylo o jeho předchozí žádosti pravomocně rozhodnuto, je správní soud povinen rozhodnout o této opakované žádosti pouze tehdy, pokud navrhovatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení jeho předchozí žádosti ve smyslu § 35 odst. 8 a § 36 odst. 3 s. ř. s. rozhodující*“. Soud není povinen rozhodnout o opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku, resp. ustanovení zástupce, pokud tato žádost neobsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti. Krajský soud proto zcela oprávněně postupoval tak, že již o nově uplatněné žádosti samostatně nerozhodoval a pouze se s ní stručně vypořádal v odůvodnění usnesení. Totéž platí i o opakované námitce podjatosti, která se obsahově shoduje s námitkou podjatosti, o níž bylo Nejvyšším správním soudem již dříve rozhodnuto usnesením ze dne 5. 12. 2013, č. j. Nao 89/2013 - 39. Za těchto okolností nebylo povinností krajského soudu, aby postupoval podle § 8 odst. 5 s. ř. s. a předložil věc zdejšímu soudu k rozhodnutí o opakované uplatněné námitce podjatosti.

Nejvyšší správní soud se tak plně ztotožňuje se závěry krajského soudu, který dospěl k závěru, že z důvodu nezaplacení soudních poplatků nelze žalobu meritorně projednat a řízení o žalobě z tohoto důvodu zastavil. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani nesouhlas stěžovatelky s postupem krajského soudu.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný byl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nárok na náhradu nákladů řízení však neuplatnil a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by mu vznikly jakékoliv náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto žalovanému náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Vzhledem k tomu, že zdejší soud rozhodl přednostně o věci samé, nerozhodoval již o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, ani tudíž nepožadoval zaplacení soudního poplatku za tento návrh.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 31. července 2014

JUDr. Jakub Camrda

5 Afs 105/2014

předseda senátu